

Силабус курсу

МАС-МЕДІА В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ

Галузь знань: **06 «Журналістика»**

Спеціальність: **061 «Журналістика»**

Ступінь вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Освітньо-професійна програма: **«Правова журналістика»**

Рік навчання: **IV**

семестр: **VII**

Кількість кредитів: **7**

мова викладання: **українська**

КЕРІВНИК КУРСУ

ППП:

к. н. із соц. ком, викл. *Комінярська Людмила Анатоліївна*

Контактна інформація: lputkalec@ukr.net +380966909385

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» – навчальна дисципліна, яка формує профіль фахівця в галузі журналістики та інформаційної політики. Вивчення цієї дисципліни передбачає формування теоретичного мислення, оволодіння практичними навичками щодо безпеки інформаційних технологій та інформаційних ресурсів.

Актуальність процесів формування системної практики ведення інформаційних війн викликала необхідність комплексної підготовки профільних фахівців як важливої стратегічної мети держави. Особливо гостро це питання постало після повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

Метою викладання дисципліни є забезпечення єдності теоретичної і практичної підготовки студента, оволодіння ним комплексом історико-теоретичного матеріалу щодо розуміння природи, а також зародження й еволюції інформаційного протистояння; вивчення світового досвіду і його адаптація у сучасних українських реаліях; вироблення та набуття практичних навичок, необхідних для пошуку та професійного аналізу джерел інформації, оцінювання властивостей інформаційних потоків, ознайомлення з основними характеристиками, цілями, методами інформаційних війн, концептуальними і прикладними аспектами проведення інформаційних війн у сучасному світі, а також формування вміння щодо аналізу і планування інформаційних операцій у державній інформаційній політиці.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

1. Визначити зміст поняття «інформаційна війна».
2. Дослідити інформаційні війни в історії розвитку суспільства.
3. З'ясувати роль інформаційно-психологічних операцій в інформаційному просторі України в контексті гарантування інформаційної безпеки як складової національної безпеки держави.

4. Ознайомити студентів з методами агресії проти розуму/інтелекту, що стало можливим завдяки розвитку засобів масової комунікації і вдосконалення технологій психологічного впливу на індивідуальну і масову свідомість.
5. Охарактеризувати спеціальні психотехнології, які здійснюються задля цілеспрямованих змін масової свідомості з метою закладання певної інформації (від комерційної до світоглядної).
6. Дослідити інформаційно-психологічну війну Росії проти України.
7. Визначити специфіку відмінностей між пропагандою та інформаційною війною, ментальною агресією та психологічною війною у контексті функціонування соціально-політичної системи;
8. З'ясувати роль і значення інформаційно-психологічних операцій в інформаційному просторі України в контексті гарантування інформаційної безпеки як складової національної безпеки держави;
9. Дослідити класичні вияви психологічної війни – тотальне пересмикування фактів, маніпулювання свідомістю телеглядачів, слухачів і читачів тощо.

2.3. Назва та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах»:

Здатність застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності.

Здатність визначати та професійно аналізувати інформаційний вплив.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Курс «Мас-медіа в сучасних інформаційних війнах» має органічні зв'язки з навчальними предметами гуманітарного циклу.

Багатоплановість і складність проблем цього курсу зумовлює звернення до різних джерел інформації. Окремі питання цієї дисципліни знаходять своє віддзеркалення в навчальних посібниках, монографіях, укладених фахівцями різних галузей знань: соціальних комунікацій, психології, етики, історії, документознавства, а також інших суміжних дисциплін.

Професійна комунікативна компетенція передбачає насамперед наявність професійних знань, загальної гуманітарної культури, а також умінь долати психологічні «фільтри», розбивати психологічні «щити», чітко орієнтуватися в умовах інформаційного суспільства. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати специфіку відмінностей між пропагандою та інформаційною війною, ментальною агресією та психологічною війною у контексті функціонування соціально-політичної системи; роль і значення інформаційно-психологічних операцій в інформаційному просторі України в контексті гарантування інформаційної безпеки як складової національної безпеки держави.

2.5. Результати навчання:

- Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.
- Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту.
- Здатність формувати інформаційний продукт, здатність ефективно просувати створений медійний продукт і керуватися принципами інформаційної безпеки.
- Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.
- Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

- Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.
- Здатність організовувати та контролювати командну професійну діяльність.
- Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.
- Вміння вирішувати конфліктні ситуації, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміти важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність.
- Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.
- Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.
- Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.
- Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 /2	1. Інформація в житті людини	Знати визначення поняття «інформація», приклади трактування цього поняття. Розуміти специфіку інформаційного середовища, вплив інформаційного поля життєвого середовища людини.	поточне опитув.
2/2	2. Інформаційний вплив та інформаційні війни	Знати поняття інформаційного впливу, інформаційні технології як засіб інформаційного впливу, цілі та завдання інформаційно-психологічного впливу. Розуміти інформаційний вплив на моральну та духовну стійкість супротивника, вплив на його психіку; інформаційну складову: актуальність, своєчасність, достовірність, якість, обсяг.	поточне опитув.
2/2	3. Сучасні мас-медіа в інформаційних війнах: досвід України	Знати основи ведення I-War; складова частину ідеологічної боротьби. Аналізувати політичні інформаційні війни, типові тактики та стратегії.	поточне опитув.

2/2	4. Від комунікації до маніпуляції	Знати основні методи інформаційної війни – блокування або спотворення інформаційних потоків та процесів прийняття рішень супротивником. Розуміти особливості застосування інформаційної зброї як сукупності спеціалізованих (фізичних, інформаційних, програмних, радіоелектронних) методів і засобів тимчасового блокування або спотворення, безповоротного виводу з ладу функцій або служб інформаційної інфраструктури.	поточне опитув.
4/2	5. Специфіка ведення інформаційної війни	Аналізувати специфіку ведення інформаційної війни. Знати чотири основні категорії використання інформації проти людського інтелекту (з доктрини інформаційних операцій США: операції проти волі нації; операції проти командування суперника; операції проти ворожих військ; операції проти національних культур.	поточне опитув.
4/2	6. Історичні аспекти теорії інформаційно-психологічного впливу	Знати мовленнєвий етикет журналіста; правила вербального етикету; етикетні правила для журналіста-мовця, журналіста-слухача; етикет міміки і жестів журналіста. Розуміти особливості дрес-коду журналіста; етикет вчинків, дій, поведінки у професійній діяльності журналіста.	поточне опитув.
4/2	7. «Холодна війна» – боротьба за домінування на світовій арені	Аналізувати інформаційні війни в сучасному соціально-політичному вимірі. Знати технології проведення інформаційних операцій, основні принципи, завдання, цілі та методи геополітичного стратегічного аналізу та прогнозування, глобальні інформаційні мережі; особливості інформаційно-психологічного впливу через Інтернет.	поточне опитув.

4/2	8. Інформаційна безпека та контрпропагана	Аналізувати методи запобігання електронній загрозі та способи зменшення вразливості в умовах електронної війни: передбачення й аналіз, запобігання й стримування, заходи забезпечення оборони. Електронна війна як близький аналог реальних “гарячих” бойових дій.	поточне опитув.
4/ 2	9. Масмедіа та медіатероризм	Знати способи політичного маніпулювання, блефування, основні прийоми блефування; прийоми, процедури і технології маніпулятивного впливу; приклади вкорінення тоталітарної (нацистської та комуністичної) ідеологій в маси.	поточне опитув.
4/ 4	10. Інформаційні методи боротьби	Знати інформаційні потоки в політико-соціальних системах; види безпеки: державна, економічна, суспільна, військова, екологічна, інформаційна; взаємозв'язок інформаційної та інших видів безпеки; основні види загроз національній безпеці: загрози інформаційній інфраструктурі, загрози безпеці інформації, загрози духовному життю суспільства, загрози правам і свободам громадян.	поточне опитув.
4/4	11. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України	Аналізувати інформаційно-психологічні операції проти України в інтересах інших держав; загострення інформаційної війни з боку Росії після зміни політичної ситуації в Україні наприкінці 2004 року. Зомбування громадян України советськими стереотипами поведінки, мислення, нав'язуванням чужої мови в побуті. через електронні ЗМІ, газетні, журнальні й книжкові видання, котрі цілеспрямовано продукує Росія.	поточне опитув.
9/4	12. Національна безпека України в умовах ведення інформаційних воєн	Розуміти інформаційні кордони України, особливості їхнього захисту. Патріотизм як основа державної ідеології, фундамент будь-якої державної конструкції.	поточне опитув.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Воєнна пропаганда РФ — механізми впливу та способи захисту детальний розбір. 20.07.2022. URL: [https:// kanalndom.tv/uk/voyenna-propaganda-rf-mehanizmy-vplyvu-ta-sposobyzahystu-detalnyj-rozbir-vid-tyzengauzena/](https://kanalndom.tv/uk/voyenna-propaganda-rf-mehanizmy-vplyvu-ta-sposobyzahystu-detalnyj-rozbir-vid-tyzengauzena/)
2. І. В. Інформаційні війни : підручник / І. В. Гамова. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. – 184 с. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ: ТОВ “Софія-А”, 2019. 184 с.
3. Єдиний державний веб-портал відкритих даних. URL: <https://data.gov.ua/>
4. Інформаційна безпека. Підручник / В.В. Остроухов, М.М. Присяжнюк, О.І. Фармагей, М.М. Чеховська та ін.; під ред. В.В. Остроухова. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 412 с.
5. ІПСО в українському інфопросторі: як розпізнати? АрміяInform. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/08/05/ipso-v-ukrayinskomu-infoprostor-i-yakrozpoznavaty>.
6. Комінярська Л. Українські регіональні медіа під час повномасштабної війни: тематика контенту та жанрова специфіка. Регіональні медіа в контексті трансформаційних викликів сучасності. Збірник за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції. 2023. С. 80.
7. Комінярська Л. Телеграм-канали як популярні джерела комунікації в умовах повномасштабної російсько-української війни. Збірник наукових праць «Молодий дослідник» №3, 2024.
8. Колесніков А. Цифрове суспільство в Україні: стан та вектори безпечного розвитку. *Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення: колективна монографія*/ за ред. О. І. Вівчар. Тернопіль, 2019. С. 55-70.
9. Основи журналістики: Практикум / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Т. В. Фісенко, О. О. Гусак. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 49 с.
10. Про інформацію. Закон України № 2657-ХІІ від 02.10.92. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
11. Путькалець Л. А., Вишневська Г. Б. Регіональні мас-медіа в умовах інформаційно-психологічної війни Росії проти України. Functioning of the Ukrainian media during martial law in Ukraine : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. С. 93-107.
12. Сірінюк-Долгарьова К. Російська дезінформація і пропаганда в соціальних медіа: кейс Телеграму. Протидія дезінформації в умовах російської агресії проти України: виклики і перспективи: тези доп. учасників міжн. наук.-практ. конф. (Анн-Арбор - Харків, 12-13 груд. 2023 р.) , 153-156.
13. Фактчек: довіряй-перевіряй. URL: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:VOXU-EdEra+FactCheck101+2018/about>
14. Цифрова безпека журналістів та інших працівників медіа. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+DSJ101+2022_T1/course/.
15. Худолій А. О. Інформаційна війна 2014-2022 рр. : монографія. Острогор : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2022. 208 с.
16. Центр протидії дезінформації. URL: <https://cpd.gov.ua/> (дата звернення: 24.05.2024).
17. Центр стратегічних комунікацій. URL: <https://spravdi.gov.ua/pro-nas/> (дата звернення: 04.05.2024).
18. Яка мета головних кремлівських ІПСО у війні проти України. Центр протидії дезінформації. URL: <https://cpd.gov.ua/main/yaka-meta-golovnyhkremlivskyh-ipso-u-vijni-proty-ukrayiny/>.

КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал за 100-бальною шкалою з навчальної дисципліни «Мас-медіа в інформаційних війнах» визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях та передбачає усне опитування, підготовку доповідей, тетування, в тому числі через систему Moodle. Оцінювання на практичних заняттях здійснюється за 100-бальною шкалою.	Модульна робота охоплює теми 1-5 і передбачає виконання таких завдань: 1.Теоретичні питання (2 питання по 30 балів) – 60 балів. 2.Творчі завдання - 20 балів. 3.Тести (5 по 4 бали) – 20 балів. Оцінювання модульного контролю здійснюється за 100-бальною	Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях та передбачає усне опитування, тестування, в тому числі через систему Moodle. Оцінювання на практичних заняттях здійснюється за 100-	Модульна робота охоплює теми 6-12 і передбачає виконання таких завдань: 1.Теоретичні питання (2 питання по 30 балів) – 60 балів. 2.Творчі завдання - 20 балів. 3.Тести (5 по 4 бали) – 20 балів. Оцінювання модульного контролю здійснюється за 100-бальною шкалою.	Тренінг проводиться наприкінці семестру на окремих заняттях. Тренінг оцінюється за 100 бальною шкалою. Під час тренінгу оцінюється підготовка, робота в команді та участь у дебатах за визначеною темою.	Оцінювання самостійної роботи здійснюється за 100 бальною шкалою. Оцінюється підготовка реферату.	Екзамен передбачає виконання таких завдань: 1.Теоретичні питання (2 питання по 25 балів) – 50 балів. 2.Творче завдання– 30 балів. 3.Тести (5 по 4 бали) – 20 балів. Екзамен оцінюється за 100 бальною шкалою.

	шкалою.	бальною шкалою.				
--	---------	--------------------	--	--	--	--

Поточне опитування під час заняття

90-100 балів — у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко і всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75-89 балів — достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65-74 бали — в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60-64 бали — не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1-59 балів — не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Тренінг

90-100 балів — у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, застосовує творчий підхід;

75-89 балів — достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але під час виконання окремих завдань тренінгу не демонструє глибокого розуміння змісту діяльності, припускається незначних помилок, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65-74 бали — у цілому володіє навчальним матеріалом на достатньому рівні, може правильно використовувати його під час виконання завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; припускається серйозних помилок, рідко застосовує творчий підхід до виконання завдань;

60-64 бали — не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його застосовує на практиці, недостатньо розкриває питання тренінгу, не в повному обсязі виконує завдання тренінгу, допускаючи при цьому суттєвих неточностей, не виявляє творчого підходу;

1-59 бали — не володіє навчальним матеріалом, не розуміє сутності завдань тренінгу, не бере участі у групових обговореннях питань.

Самостійна робота

90-100 балів — зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні застосовує творчий підхід до виконання завдань;

75-89 балів — зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання у виконанні окремих завдань, рівень опанування навчального матеріалу є належним, студент застосовує творчий підхід до виконання завдань;

60-74 балів — поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, фрагментарно застосовує творчий підхід до виконання завдань;

1-59 балів — завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; студент припускається суттєвих помилок під час виконання завдань, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; не виявляє творчого підходу.

Модульна робота, екзамен — види контролю, що перевіряють рівень засвоєння студентом теоретичного і практичного матеріалу, оцінюються від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається із:

- теоретичних питань, за які студент може набрати макс. 50 б.,
- творчих завдань – макс. 30 б.
- тестів – макс. 20 б.

Загальні критерії оцінювання знань студента із дисципліни

«Відмінно» (90-100 балів). Студент виконав робочий план, добре володіє теоретичним матеріалом. Може здійснювати несемантичне опрацювання інформації, пошук інформації на високому рівні, аналізувати інформаційно-психологічний вплив, має навички самостійного створення інформаційних продуктів. Рівень його медіаграмотності можна оцінити як високий. Практичні завдання, у тому числі ті, що вимагають творчого підходу й нестандартного мислення, знання новітніх технологій у галузі, виконує на 90+%.

«Добре» (75-89 балів). Студент виконав робочий план. Володіє загальними знаннями програмного матеріалу, аналізує інформаційно-психологічний вплив. На 75 % володіє навичками реалізації інформаційних технологій. Практичні завдання, що передбачають дослідження маніпулятивного впливу за допомогою інформаційних технологій виконує на 75 %.

«Задовільно» (60-74 бали). Студент виконав робочий план. Володіє загальними знаннями програмного матеріалу (може викласти основні відомості про ведення інформаційних війн), однак не розуміє відмінностей між комунікативними та маніпулятивними прийомами, не може створювати власний аналіз інформаційно-психологічними впливів. Практичні завдання виконує на 50 %.

«Незадовільно» (0-59 балів). Студент не виконав робочого плану, не виявляє загальних знань програмного матеріалу, не володіє достатньою медіаграмотністю для аналізу інформаційно-психологічних процесів. Не знає специфіки ведення інформаційних війн. Практичні завдання виконує на 30 %.

Шкала оцінювання

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-12
2	Ноутбук, проектор, екран	1-12